

Uus teadusdoktor Linda Sõber

KILPNÄÄRMEHAIGUSTE JA KIRURGILISE RAVI MÕJU PATSIENDI HÄÄLE- JA NEELAMISKVALITEEDILE

31. märtsil 2023 kaitses Linda Sõber arstiteaduse filosoofiadoktori väitekirja „Kilpnäärmehaiguste ja kirurgilise ravi mõju patsiendi hääle- ja neelamiskvaliteedile” (*Impact of thyroid disease and surgery on patient’s quality of voice and swallowing*).

Väitekirja juhendajad olid kirurgiaprofessor Urmas Lepner Tartu Ülikooli kliinilise meditsiini instituudist ja otorinolarüngoloog Priit Kase-nõmm. Oponeeris dotsent Ahmed Geneid Helsingi Ülikoolist.

Kilpnäärme talitlushäired on ühed sagedasemad endokriinhai-gused, mis vajavad kirurgilist sekku-mist. Hääle- ja neelamishäired on laialt levinud tüsistused, mida võib seostada nii kilpnäärmehaiguste enda kui ka nende operatiivse raviga. Seoses kilpnäärme paiknemisega kõrinärvide vahetus läheduses seostatakse ilmevat sümptomaatika enamasti operatsioonijärgsest närvikahjustusest tingitud muutustega. Tegelikuses võivad sarnaseid kaebusi anda ka operatsioonipiirkonna turse, verevalum, valu, narkoosi ajal kasutatava intu-

batsioonitoru põhjustatud kahjustus, kõri-neelu reflukshaigus vms. On leitud ka, et kuni 76%-l patsientidest on juba kilpnäärme operatsiooni eel probleeme häälekvaliteedi ja neelamisega.

Doktoritöö eesmärk oli hinnata kilpnäärme operatsiooni eelset ja järgset hääle- ja neelamiskvaliteeti ning dünaamilisi muutusi operatsioonijärgses perioodis. Uuringu tulemustest selgus, et kilpnäärmehaigustest tingitud muutused kõri piirkonnas ei mõjuta oluliselt patsiendi häälekvaliteeti, küll aga põhjustavad muutusi neelamis-funktsioonis. Lisaks leiti uuringus viited suurenenud kilpnäärme võimalikule rollile kõri-neelu reflukshaiguse ägenemises. Operatsiooni järel leiti seevastu hääle- ja neelamiskvaliteedi halvenemine nii kõrinärvide kahjustusega kui ka -kahjustusega patsientidel. Enam väljendunud ja pikema kestusega on muutused püsiva häälepaelahalvatusega patsientidel.

Sõltumata operatsioonijärgse vigastuse olemasolust, paranesid hääle- ja neelamiskvaliteet jälgi-

misaja lõpuks operatsioonieelsele tasemele nii kõrinärvide kahjustusega kui ka kahjustusega patsientidel. Sealjuures võis kõrinärvide vigastusega patsientidel täheldada neelamisfunktsioonis isegi märkimisväärset paranemist võrreldes operatsioonieelse seisuga. Operatsioonijärgse kõrinärvikahjustuse riskiteguriks on kilpnäärme suur mass. Intubatsioonitoru kahjustus ei mängi hääle- ja neelamishäirete tekkes olulist rolli.